ВУЛВЕРИН СПАСАВА ОД ПОДИВЉАЛОГ МОРА

Познати глумац Хју Џекмен снимљен је како на плажи Бонди у Сиднеју спашава сина и још неколицину деце из мора. На снимку се види како испод руке старијег човека, који пак држи девојчицу, и помаже им да се извуку на обалу. У акцији спасавања укључили су се и људи са плаже који су из подивљалог мора извукли још неколико особа.

ПРАЗНИК У МУЗЕЈУ ВОЈВОДИНЕ ЗА СВЕ ТАПИСЕРИСТЕ И ПОКЛОНИКЕ ТАПИСЕРИЈЕ

Скликарска рапсодија на језику ткања

У оквиру обележавања 55 година Установе за израду таписерија „Атеље 61" у уторак, 29. марта, у Музеју Војводине биће отворена изложба „Шездесете - подсећање", коју потписује кустоскиња Горанка Вукадиновић. Основна идеја поставке је да приказе развојни пут таписерије од њеног увођења на нашу ликовну сцену , за шта је један од најзаслужнијих сликар Бошко Петровић, на чију иницијативу је и основан „Атеље 61", па до праве експлозије овог медија средином и крајем шездесетих...

– До Бошка Петровића, који се таписеријом почео бавити педесетих година прошлог века, она на овим просторима није постојала, нити је имала било какву традицију. Међутим, већ у току прве деценије рада „Атељеа" одткано је чак 140 таписерија четрдесетак уметника, међу којима су били и Етелка Тоболка, Стојан Челић, Драгутин Цигањчић, Бошко Карановић, Јовефан Солдатовић, Милан Коњовић... – прича нам Горанка Вукадиновић. – У то време ми нисмо имали школоване таписеристе, какве имамо данас, већ су то били сликари, вајари, графичари, дизајнери, сценографи... који су своје ликовне и идејне концепте прилагођавали медију таписерије.

Тих се првих година стога често дешавало да неки од уметника своје већ готово дело, попут уља на платну или плаката, графичког листа... једноставно повезују до димензија која захтева таписерија - јер, углавном је реч о великим форматима – како би оно било репрезентативно.

– Такав приступ је, наравно, подстицао и критике, па су на овакве таписерије историчари уметности гледали не баш благонаклоно,називајући их копијама и репликама – открива Горанка Вукадиновић. – Но, у целом том процесу ипак је изузетно важно дело искуство Бошка Петровића, Етелке Тоболке и још неких уметника, који су схватали да се од тих само тако може научити и стварати спектакуларни резултати, већ да се од њега мора почети како би се створила навика размишљања у нашој средини о таписерији као новом ликовном медију.

Иако је таписерија ће релативно брзо постати популарна, о чему сведочи и податак да је „Атеље" почео са радом у фебруару 1961. а да је већ следеће године у њу приређена прва изложба. Такође, ако су у првој фази уметнике вукли за рукав, неће проћи много времена а да понуда картона толико нарасте да ће бити уведен институт конкурса...

– Није, наравно, тек тако таписерија постала популарна – наводи кустоскиња. – Најпре, оновремена југословенска сликарска авангарда је кроз таписерију, која је сврставана у примењену уметност, пride још декоративну, на лукав начин почела да се извлачили из стега социјализма. Други разлог су ишекао исплативе порудзбине, јер је постало тренд имати, рецимо, у холу пословне зграде велику таписерију. А није неважно ни то што су многи уметници једноставно пожелели да учествују у том тада, истина све популарнијем, али ипак експерименту.

Изложба „Шездесете – подсећање" нема, дакле, одређену тематску линију већ је она временска и обухвата укупно 18 таписерија различитих југословенских аутора. Неки од њих су се таписеријом бавили прилично предано, док је код других моћи да се повуку јасне паралеле између њиховог основног ангажовања и тог новог медија у ком су експериментисали, односно видеће се колико је ко успео да прилагоди своје идеје језику ткања, који је веома специфичан, али и вуни као материјалу.

– Руководећи се чињеницом да у нашој збирци постоји петнестак таписерија из шездесетих година, одлучило смо да се то време врати и да га сагледамо из неке данашње перспективе. Поставку допуњавају таписерије за ову прилику позајмљене из новосадских институција, попут Музеја града Новог Сада, те приватних колекција. Нису све тих година у „Атељеу 61" израђене таписерије у збирци; јер је велики број њих настао по наруџбини тадашњих СИЗ-ова за културу, јавних предузећа и великих фирми који су њима опремали ентеријере својих зграда. За неке од тих таписерија знамо где су, али се многима, нажалост, изгубио траг. Срећом, сачувана је богата фотодокументација, која помаже да се прати развојни пут таписерије тих шездесетих година прошлог века.

Делом ће зато изложба и бити „протекла" фотографијама, како би се на неки начин и „оджило дух" прве уметницима са којима је „Атеље 61" сарађивао а до чијих таписерија за ову прилику није могло да се дође а оставили су у том медију дубок траг, попут Јована Бикицког, Лазара Вујаклије, Милице Зорић Чолаковић, или Јагоде Бујић, која је украшавала аеродроме и болнице по француској, и позната и у светској историји уметности управо по таписеријама...

– „Атеље 61" је тих година сарађивао и са читавим низом словеначких уметника, који су радили картоне за таписерије углавном намењене изводу, од којих је већина завршила у Адриа арт галерији у Њујорку, где су се оне продавале. Нажалост, за многе од тих радова не знамо где се налазе, јер та галерија више не постоје, баш као што је непозната и судбина низа таписерија које су биле део велике путујуће продајне изложбе по Сједињених Држава, која је кренула као протоколарна пратња уз Титову посету Вашингтону, те започела своју епопеју у Смитсонијану, да би потом обишла све велике градове у САД.

Поставка „Шездесете – подсећање" биће у Музеју Војводине отворена до 7. априла.

■ Мирослав Стајић

Етелка Тоболка

Бошко Петровић

Људи, Б. Петровић, 1963, 255 x 183 цм, вуна, клечана техника

Збирка важна у светском оквирима

– Једна од основних замисао Бошка Петровића била је да се таписерије праве како би се продавале – појашњава Горанка Вукадиновић. – Наравно, није то у почетку ишло баш лако, јер је ипак реч о ексклузивној дисциплини – усталом, кроз историју је само племство могло да се похвали таписеријом у својим одајама. Стога и нису сви радови продате, што је послужило као основ за збирку таписерија формирану под окриљем „Атеља 61", која је данас једна од најбогатијих чак и у светским оквиртима, не само по броју радова него и богатству израза, као и по броју заступљених аутора.